

NORSK KENNEL KLUB

Hundeloven

Erfaringsrapport fra Norsk Kennel Klub

Erfaringsrapport fra Norsk Kennel Klub

Innledning

I hundelovens innledning står det at *Det sivile samfunn ... har ansvaret for innenfor lovgivningens ramme å utøve og legge til rette for et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder*. Generelt kan man si at lovens formål ikke gjenspeiles i lovteksten da denne i hovedsak består av påbud og forbud.

Hundeloven ble vedtatt i 2003. Vi har nå tiårs erfaring med praktisering av loven, og Norsk Kennel Klub (NKK), som er hundeeiernes organisasjon, ser med bekymring på hvordan loven har fungert på enkelte områder.

Det ser ut til at loven i meget begrenset omfang har den ovennevnte virkning «til glede for den enkelte hundeholder», mens den legger opp til mange plikter og forbud for hundeeiere. Dessuten legger loven, spesielt dens § 19, opptil en umulig situasjon for blandingshundeeiere.

NKK vil i denne rapporten gi en oversikt over erfaringene organisasjonen, dens medlemmer og andre hundeeiere har gjort seg.

Oppsummering – to hovedinnvendinger

Raseforbudet er unødvendig

- Hunder (og deres eiere) som opptrer farlig er mulig å håndtere/straffe uten at man må ha et raseforbud. Hundeloven gir hjemmel til dette, raseliste er unødvendig.
- Raseforbudet ble innført uten dokumentasjon, kartlegging eller undersøkelser. Dokumentasjonen for at de utvalgte rasene faktisk utgjør større fare enn andre synes å være fraværende.
- «Farlige» hunder er i stor grad et hundeeierproblem. Man bør derfor satse på kunnskap i forkant av hundekjøp og kompetanseheving hos nye hundeeiere framfor å definere noen raser som farlige per definisjon.
- En vurdering av hvorvidt en hund er farlig eller ikke bør basere seg på atferd, ikke utseende og/eller rasetilhørighet.
- Forbudet rammer de seriøse oppdrettere og eiere av de forbudte rasene, ikke de som ønsker å misbruke hunder nærmest som våpen. Mennesker som ønsker seg en hund av «imagehensyn» eller med det formål å trene den til å oppføre seg farlig, kan omgå raseforbudet ved å importere nye raser eller blandinger inn til Norge, eller oppdrette dem selv. «Rasene» skapes hele tiden og kan bytte navn for å tilpasse seg regelverket. Dette skjer som regel utenom det organiserte og kontrollerte Hunde-Norge.

Blandingshundeeiere er rettsløse

- I og med at raseforbudet gjelder også blandingshunder med «farlige» raser innblandet i seg, er hundeeiere av blandingshunder pålagt en omvendt bevisbyrde – de selv må bevise at

deres hund ikke er av «farlig» avstamning. Dette er i praksis en umulig oppgave da blandingshunder ikke kommer med stamtavle, og opphavet er ofte ukjent.

- Utseende – altså hvorvidt en blandingshund likner en listeført «farlig» rase – defineres som kriterium for å bedømme farlighet, ikke den faktiske atferden; verken på et generelt grunnlag, på det tidspunktet hunden ble innbrakt eller dersom en ekspert fikk vurdert hunden. Hunder som av ekspertene ble bedømt som komplett ufarlige har måttet bøte med livet fordi de liknet en listeført rase.

Historie – hvordan ble raseforbudet til

Rettstradisjon

Hundeeierens ansvar for de (u)gjerninger som hunden foretar seg, har vært lovregulert i flere hundre år. Fokuset har alltid vært rettet inn mot hunden og dens (u)gjerninger, eller mer presist; atferden. Ved innføringen av den såkalte kamphundloven i 1991 (nå avløst av hundeloven § 19 med tilhørende forskrift), har derimot fokuset flyttet seg vekk fra atferden hos individet og over mot eksteriør (rasetilørighet).

I eldre tid var straffen for at en hund jagde annen manns buskap ved første gangs foreteelse halv bot. Ved gjentagelse skulle erstatning betales fullt ut som om skaden var forvoldt mot menneske. Dette fremkommer i notene til de nevnte bestemmelsene i Chr IVs lovbog og Christian den Femtis norske lover. Men på grunn av problemer med omstreifende og skadevoldende hunder ble det i bufeloven av 1926 innført hjemmel for at grunneieren eller bonden kunne ta livet av førerløse hunder, eller hunder i ferd med å jage eller skade bufe, på et beiteområde i beitetiden.¹ Selv om det etter hvert ble innført strenge båndtvangsregler, og problemet med omstreifende løshunder opphørte, ble bufeloven § 2 stående uforandret frem til innføringen av hundeloven i 2003.

Dagens hundelov bryter med rettstradisjonen, ved at hundeeiers ansvar skyves til siden. Straffebestemmelsene i hundeloven kommer sjelden til anvendelse, og man velger også å se bort fra det subjektive skyldkravet. Med innførselen av raseforbud har man skapt en ny tradisjon, som sier at enkelte hunder per definisjon er farlige og dermed uønsket - også der den enkelte hund ikke har utvist farlig atferd eller har vært holdt på en uaktsom måte.

Innføring av raseforbud, "Breed Specific Legislation".

I 1991 ble midlertidig lov av 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder, "kamphundloven", med forskrift vedtatt. Loven sorterte under Landbruksdepartementet. Formålet med loven var å beskytte mennesker og dyr mot angrep og skader fra farlige hunder, § 1. Med farlige hunder etter loven var hunder som er spesielt aggressive, kampvillige og utholdende, og som på grunn av disse egenskapene er farlige for mennesker og dyr, § 2. Etter kamphundloven §§ 3 og 4 ble det innført et forbud mot å innføre, holde eller avle hunder med disse egenskapene, og slike hunder kunne kreves avlivet. Ulovlig innførte hunder kunne eventuelt kreves utført fra riket. Kamphundloven ble innført av preventive hensyn, omtrent samtidig som flere land innførte tilsvarende regler, på bakgrunn av enkeltepisoder blant annet i USA. Norsk Kennel Klub stilte seg den gang bak forslaget om å innføre raseforbud.

Det oppsiktsvekkende ved de nye reglene var at man definerte noen navngitte hunderaser som farlige per se. Det var særlig fire hunderaser som gikk igjen i de ulike landene: Pit bull terrier, fila brasileiro, tosa inu og dogo argentino. Ingen av de nevnte rasene er eller har vært kjent eller utbredt i Norge. Samtlige typer, samt blandinger der slike typer inngår, ble forbudt gjennom forskriftene til kamphundloven, med hjemmel i kamphundloven § 2 annet ledd.

Både kamphundloven og de tilhørende forskriftene ble gitt midlertidig varighet, i første omgang frem til 1.januar 1996. I proposisjonen av 1995² ble det foreslått å forlenge de midlertidige forbudsreglene frem til 1.januar 2001, for å høste flere erfaringer fra andre land (særlig Sverige og Storbritannia), før en mer permanent lov ble gitt. I motsetning til Storbritannia, Norge og flere andre land valgte man i Sverige ikke å innføre raseforbud. Det må derfor være klart at meningen i neste omgang var å sammenligne erfaringer fra Storbritannias raseforbud og Sveriges generelle regel i den kommende evalueringen av den norske loven.

Sveriges djurskyddsförordning³ forbyr

”att inneha eller genom avel frambringa hundar som

- 1. har extremt stor kamplust,*
 - 2. blir lätt retade och biter,*
 - 3. bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och*
 - 4. har en benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar.*
- Förordning (1997:49).”*

Bakgrunnen for hundeloven

Arbeidet med hundeloven av 2003 kan spores tilbake til stortingsrepresentantene Grethe Fossli og Jon Olav Alstad den 12.februar 1998, da de på vegne av Stortinget fremmet forslag om å:

”gi mennesker samme rettigheter i forhold til angrep fra hund som bufe har. Dette vil bety at adgangen til å avlive og kreve avliving av hund utvides i straffeloven § 354 slik at den er i samsvar med bufeloven.”⁴

Stortingets justiskomite konkluderte⁵ med at det ikke var behov for en slik særlig presisering i straffeloven, da de generelle nødrettsreglene må antas å være dekkende for å avverge et fysisk angrep på personer. Komiteen kom allikevel til at lovverket som omhandlet hund var for spredt og uoversiktlig. Det forelå også lite opplysning om praksis rundt de eksisterende avlivingsbestemmelsene. Komiteen under ledelse av Kristin Krohn Devold fremmet på denne bakgrunn forslag om

”en samordning av de områder som omhandler hund i lovverket.”

Oppgaven med å samordne reglene som omhandler hund ble delegert til Justis- og politidepartementet. Landbruksdepartementet gikk dermed ut som kompetent forvaltningsinstans,

² Ot.prp. nr. 13 (1995-1996) del I punkter 1 og 2

³ Djurskyddsförordning (1988:539) § 19, tidligere § 19a, jf förordning (2002:723).

⁴ Dok nr 8:71 (1997-1998)

⁵ Innst.S.nr 183 (1997-1998)

etter å ha sørget for nok en forlengelse av de midlertidige reglene etter kamphundloven, i påvente av den nye hundeloven.

I følge proposisjonene i henholdsvis 1995 og 2001⁶ var bakgrunnen for forlengelsen av de midlertidige bestemmelsene i kamphundloven med forskrift basert på ønsket om å gjennomføre en ny evaluering av reglene før de ble gjort varige. I proposisjonen fra Landbruksdepartementet i 2001 heter det i punkt 3 om lovens bakgrunn:

”Begrunnelsen for å gjøre loven midlertidig var at departementet ønsket å se hvordan loven fungerte og om den dekket de behov den var tiltenkt før den skulle opp til ny vurdering. I 1995 ble en vurdering gjennomført, hvor man foretok visse endringer og konkluderte med at det var ønskelig å la loven gjelde for en ny periode på fem år. Dette for å se hvilke erfaringer Storbritannia hadde med håndhevelsen av en lignende lov, samt å trekke erfaringer fra Sverige som nylig hadde vedtatt en lignende lov, men som hadde en litt annen utforming enn den norske.”

Endringene i 1995 var blant annet den mye omstridte dokumentasjonsplikten, hvor bevisbyrden for å dokumentere at en hund ikke er av en forbudt type ble tillagt hundeeieren. Dokumentasjonsplikten ble blant annet kritisert av Sivilombudsmannen i årsmeldingen fra 1999.⁷

Videreføringen og utvidelsen av raseforbudet i forbindelse med innføringen av hundeloven

Lovgiver hadde i forbindelse med innføringen av hundeloven, og videreføringen samt utvidelsen av raseforbud, mange debatter rundt dette tema. Flere politikere uttrykte tvil om det ville være riktig å innta raseforbud i selve hundeloven. Bakgrunnen for denne tvilen var erkjennelsen av at det forelå lite forskning som kunne bevise at enkelte raser var mer farlige enn andre. Odelstinget avholdt møte den 27. mai 2003 hvor politikerne ble enige om at raseforbudet skulle utvides til å omfatte også amerikansk staffordshire bull terrier (av bevismessige hensyn p.g.a den utseendemessige likheten til den allerede forbudte pit bull), og videre ble man enige om at raseforbudet skulle være i forskriftsform. Det ble påpekt at raseforbudet måtte bli håndtert med varsomhet fra forvaltningens side.

Manglende sammenheng og erfaring

NKK og hundeeiere generelt stiller spørsmål til utpeking av de såkalte farlige rasene. Hunder som sto sentralt i den tragiske Torpa-saken var blandinger av polare raser/huskyer. Farlighet av disse var så langt NKK har klart å bringe på det rene ikke engang vurdert da man arbeidet med lovutkastet, derimot valgte man noen andre raser. Det har ikke lyktes NKK å finne noen dokumentasjon fra Justisdepartementet eller andre på hvordan de enkelte rasene ble utvalgt, på bakgrunn av hvilke fakta og/eller erfaringer.

⁶ Ot.prp.nr 8 (2000-2001)

⁷ Sivilombudsmannens årsmelding, dokument nr 4:1999 sak 23, side 106 følgende

Flere av rasene på forbudslista har aldri befunnet seg i Norge, og dermed må erfaringen med deres eventuelle farlighet sies å være umulig. Det er dermed uklart hvilket grunnlag de har blitt forbudt på i Norge.

Dermed kan rasene på lista se ut til å være tilfeldig utvalgt, og oppfattes som «urettferdig» blant hundeeiere. Dette fører igjen til at enkelte hundeeiere får problemer med å respektere og overholde loven.

Andre land

Generelle kommentarer

Ingen av landene nevnt i denne rapporten kan tilsynelatende vise til at et forbud mot spesifikke raser forhindrer farlige situasjoner. Ingen av landene kan vise til at forbud mot spesifikke raser forhindrer at rasen eksisterer i landet.

Når man ser på lovgivningen kan det virke som om landene har sett på andre land, og kopiert listen over forbudte raser uten å se på egne forhold. Særlig er dette tydelig i Spania og Frankrike, hvor listen over raser som ble forbudt i 2010 er svært forskjellig fra de som var involvert i dødelige angrep på 1990-tallet.

Nederland:

Nederland innførte i 1993 forbud mot pitbull, og rottweiler ble lagt til listen i 2000.

I forbindelse med evalueringen av denne loven bestilte regjeringen i 2007 en undersøkelse av bittepisoder. Denne viste at raseforbudet ikke hadde ført til noen nedgang i antall bittepisoder.

1078 bittepisoder ble tilfeldig utvalgt og nøye evaluert i undersøkelsen.

Undersøkelsen viste følgende:

- 79 % av ofrene i tilfellene var voksne
- 21% var ungdom under 16 år
- 51% av de som ble bitt var selv hundeeiere
- 28 % ble bitt av egen hund
- 36 % av de som ikke ble bitt av egen hund kjente hunden de ble bitt av
- 52 % av bitteepisoden skjedde på område definert som hundens eget territorium (hus og hage)
- 60 % av de som ble bitt hadde selv oppsøkt hunden
- 80 % av episodene resulterte i mindre eller ingen skade

Konklusjoner:

- Antall angrep var ikke redusert siden forskriftene ble innført.

- Antall dødsfall p.g.a. hundebitt var ikke redusert siden forskriftene ble innført. (Gjennomsnittlig 1,2 dødsfall per år)
- Håndhevingen av forskriftene hadde ikke fungert tilfredsstillende grunnet ulik praksis og ulik saksbehandlingstid.
- Statistikk viste at pitbullterriere ikke angriper mennesker oftere enn andre raser.

Rapporten slo fast at det var svært vanskelig å forhindre disse episodene ved å forby raser, eller ved annen lovgivning, og at det var mer hensiktsmessig å fokusere på opplysningsarbeid i forhold til barn, og deres adferd ovenfor hunder.

<http://btoellner.typepad.com/kcdogblog/2010/08/academic-study-on-dog-bites-in-the-netherlands-and-partially-why-they-repealed-their-breed-ban.html>

Italia:

I 2003 innførte Italia forskrifter som hadde til hensikt å regulere hele 92 hunderaser som ble vurdert som farlige. Årsaken til forskriftene var en rekke hunde-angrep i forskjellige deler av landet.

Forskriftene krevde:

- Alle hunder som tilhørte de 92 rasene måtte føres i kort bånd
- Munnkurv på alle hunder som tilhørte de 92 rasene
- Ekstra forsikring for eiere av alle hunder som tilhørte de 92 rasene.

Listen ble etter hvert redusert til 17 raser.

Evaluering og oppheving av forskriftene:

- Det italienske Helsedepartementet ønsket i likhet med myndighetene i Nederland å evaluere forskriftene i 2007-2008.
- Evalueringen fokuserte utelukkende på antall angrep av hund.
- **Tallene viste at det ikke var nedgang i antall hundeangrep siden forskriftene trådte i kraft.**

Ny forskrift:

- I april 2009 ble det derfor innført en ny forskrift, hvor fokuset på farlige raser ble fjernet. Den nye forskriften plasserer derimot økt ansvar på hundeeiere, uavhengig av rase, og etterlater ingen tvil om at all hundeadferd er eiers ansvar.
- Veterinærer fikk også tillatelse til å opprette et register over hunder de anså som potensielt farlige i sin kontakt med dem, og fikk tillatelse til å pålegge eierne av disse å benytte munnkurv når hunden befinner seg på offentlig sted.
- Hundeeiere hvis hunder befinner seg i dette registeret skal også ha ekstra forsikring.
- Hunder i tettbygde strøk skal også holdes på kort bånd, og alle hundeeiere skal ha munnkurv som KAN brukes ved behov.
- Det skal også arrangeres regionale kurs for hundeeiere i samråd med veterinærer – disse er ikke obligatoriske.

Danmark:

Danmark forbød i 2010 følgende 13 raser:

- Tosa inu
- American staffordshire terrier
- Fila brasileiro
- Dogo argentino
- Amerikansk bulldog
- Boerboel
- Kangal
- Sentralasiatisk ovtcharka
- Kaukasisk ovtcharka
- Sør-russisk ovtcharka
- Tornjak
- Sarplaniac
- Pitbull

Argumenter for den nye loven var som følger:

- Hunder som beskrives som "kamphunder" utgjør kun 3-4 % av hundepopulasjonen. Allikevel er disse hundene ifølge dansk politi 90% av tilfellene av hundeangrep. **Det er ikke gjennomført noen undersøkelser som gir dansk politi belegg for å hevde dette, og dette tallet er både udokumentert og meget lite sannsynlig.**
- Dansk Kennel Klub ønsket ikke å komme med noen liste over kamphunder. I prosessen med å utarbeide ny lov definerte de dog en kamphund som "en hund som gjennom avlsarbeid er fremavlet til kamp med andre dyr",
- I prosessen med loven var fokus på bitt og aggressiv adferd ovenfor andre hunder nesten like sterkt som fokuset på skader ovenfor mennesker.

Australia:

Australia gjennomførte i 2001 en undersøkelse om farlige hunder. De ignorerte i denne undersøkelsen spørsmålet om rase fullstendig, og definerte i stedet "farlige hunder" på følgende måte:

- 1) En hund som tidligere er brukt til å vokte bygg eller næringsområde (ikke privat)
- 2) En hund som tidligere har angrepet andre dyr eller mennesker

I delene av landet hvor undersøkelsen ble gjennomført ble kun 1 % av hundene ansett som "farlige".

Enkelte fylker i Australia har allikevel et forbud mot å innføre følgende raser:

- Dogo argentino
- Japansk tosa
- Fila brasileiro
- Pitbull
- Perro de presa canario

Forbudet har ikke ført til at folk ikke bites av hund:

- 12.9 per 10 000 innbyggere trenger medisinsk oppfølging av bittskader årlig.
- 60 % av personene som bites blir skadet i enten eget hjem eller annet privathjem (altså av en hund de enten eier selv eller kjenner).

Kilder:

<http://www.nisu.flinders.edu.au/pubs/shortreps/canines>

<http://www.australianprescriber.com/magazine/29/1/6/8/>

<http://www.melbourne.vic.gov.au/ForResidents/Pets/Pages/Dangerousdogs.aspx>

USA:

Statistikk 2011: 31 ble drept av bittskader i 2011. Pitbull sto bak 71 % av angrepene, selv om de kun utgjør 5 % av hundepopulasjonen. De fleste av ofrene var voksne: 68 % var mellom 32 og 76 år. 32 % var under 5 år.

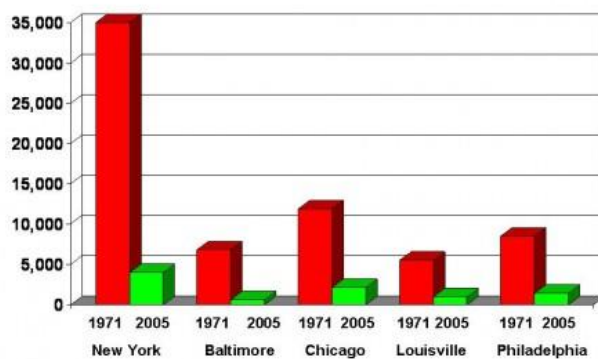
Merk: Den amerikanske statistikken bruker begrepet «pit bull-type». Dette er altså ikke bare hunder av rasen pit bull, men omfatter også hunder som – for offeret – fremstod som en «pit bull-aktig» hund. Da får man fort svært mange bitt forårsaket av pit bull (eller retttere sagt av «pit bull-type»). Dette er en stor svakhet ved den amerikanske statistikken.

I 2011 så man også en økning i dødelige angrep mot egen eier. Også her ser man at «pitbull-type» er den hyppigst involverte hunden: I situasjoner hvor en person ble angrepet av egen hund var denne i 88 % av tilfellene en «pitbull-type».

Bortsett fra «pitbull-type» er rottweiler den rasen som oftest angriper. Til sammen har «pitbull-type» og rottweiler stått bak 84 % av de dødelige angrepene fra 2005 og til i dag.

Det totale antall bittskader går dog nedover:

Actual number of reported dog bites
1971 & 2005

Kilder: <http://www.dogsbite.org/dog-bite-statistics-fatalities-2011.php>

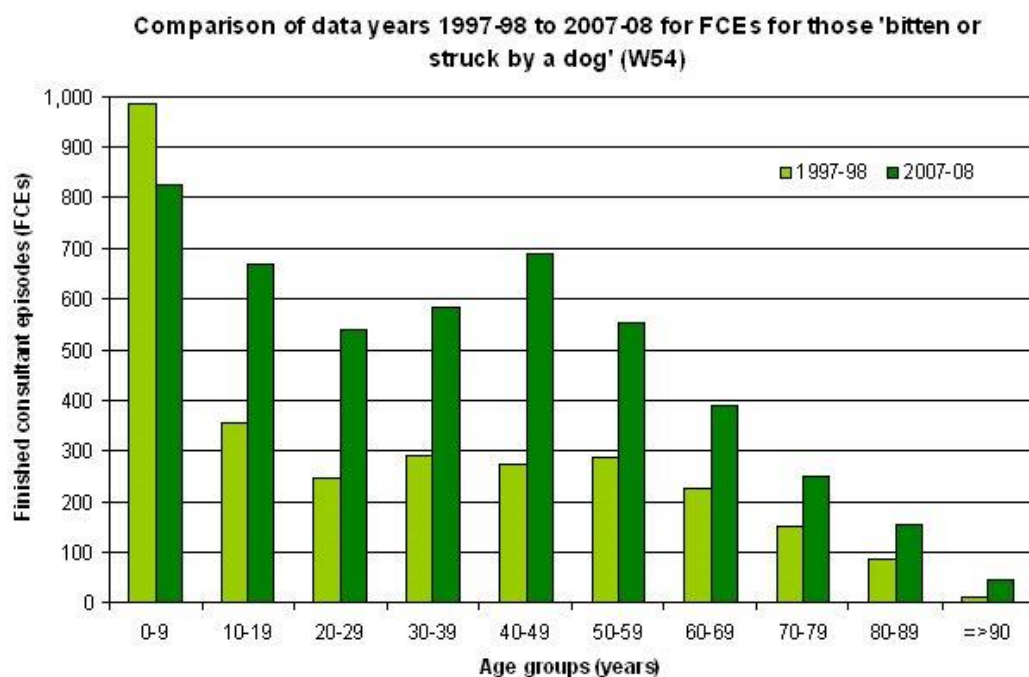
Storbritannia:

Dangerous Dogs Act ble vedtatt i 1991. Denne loven forbød følgende raser:

- Pitbull
- Japansk tosa
- Fila brasileiro
- Dogo argentino

I tillegg ble "enhver hund som er avlet for, eller **ser ut som** den er avlet for, hundekamp", forbudt. Informasjon om hvordan myndighetene håndterer hunder som "ser ut som" de er avlet for hundekamp finnes ikke.

Formålet med loven var å få ned antallet biteepisoder:

Tallene over er viser statistikk over folk som har oppsøkt lege eller sykehus som en følge av hundebitt. Disse tallene viser at loven absolutt ikke har fungert som forebyggende ift bittskader, og i England foregår det en debatt på hvorvidt man gå bort fra raseforbud og mer fokusere på det enkelte individ og dens atferd.

Kilde: <http://dangerousdogsact.com/>

Frankrike:

Fra 1998 til 2006 har 12 personer blitt drept av hund i Frankrike. Fra 1. januar 2010 må eiere av følgende raser ha tillatelse: Amerikansk pitbull, japansk tosa, rottweiler og amerikansk staffordshire bull terrier.

Til tross for restriksjonene mot disse rasene er det ikke disse rasene som oftest er involvert i de fatale angrepene. Av de 12 dødelige angrepene var følgende raser involvert:

- Schäfer (10)

- Rottweiler (1)
- Pointer (1)

Siden 2006 har 20 personer blitt drept av hund i Frankrike.

Kilde: <http://www.fiapbt.net/statistics.htm>

Av de 20 dødelige angrepene var følgende raser involvert:

- Rottweiler
- Bullmastiff
- Grand danois
- Blandingshund
- Belgisk fårehund malinois
- Amerikansk staffordshire terrier

Kilde: <http://www.scribd.com/doc/24388086/Fatal-Dog-Attacks-Europe-2006-2009>

Spania:

Fra 1991 til 2006 omkom 17 personer som følge av hundeangrep i Spania.

Rasene involvert i angrepene var som følger:

- Schäfer (6)
- Presa canario (2)
- Doberman (1)
- Amerikansk akita (1)
- Rottweiler (1)
- Staffordshire bull terrier (1)
- Siberian husky (1)
- Blandingshund (3)

Kilde: <http://www.fiapbt.net/statistics.htm>

Fra 2002 må man ha tillatelse til å eie enkelte raser:

- Doberman
- Pitbull
- Staffordshire bull terrier
- Amerikansk staffordshire terrier
- Rottweiler
- Dogo argentino
- Fila brasileiro
- Tosa inu
- Akita inu

Siden 2006 har 4 personer omkommet som følge av hundeangrep i Spania.

Rasene involvert i angrepene var som følger:

- Amerikansk staffordshire terrier
- Pitbull

Kilde: <http://www.scribd.com/doc/24388086/Fatal-Dog-Attacks-Europe-2006-2009>

Rasene man må søke tillatelse til å eie er ikke ofte involvert i alvorlige biteepisoder. I tillegg til disse rasene må man søke tillatelse om å eie hunder som har utvist aggressiv adferd ovenfor andre mennesker eller dyr.

Man må også ha tillatelse for å ha hunder som passer følgende fysiske karakteristikker:

- Sterk muskulatur
- Dyp brystkasse (60 til 80 cm),
- Høyde: over 50 cm
- Vekt: over 20 Kg
- Stort hode, bred kjeve
- Bred, kort, muskuløs hals
- Rette, parallelle forben, muskuløs bakpart, og relativt lange bakben.

Kilde: <http://costablanca.angloinfo.com/countries/spain/animals.asp>

New Zealand:

Mellom 1989 og 2001 oppsøkte 3119 personer sykehus som følge av bittskader. 1 person døde av skadene. Lovgivning av 1996 krever at man registrerer hunden sin innen den er 3 mnd.

Følgende raser er forbudt:

- Pitbull
- Dogo argentino
- Brasiliansk fila
- Japansk tosa

Kilder:

<http://www.dogsafety.govt.nz/Dog-Owners-Legal-Responsibilities-Index>

<http://www.fiapbt.net/statistics.htm>

<http://www.scribd.com/collections/2353300/Fatal-Dog-Attacks>

Hvordan opplever NKK og hundeeiere at dagens lov fungerer

Generelt

NKK opplever at dagens lov ikke fungerer på tilfredsstillende vis i praksis. NKK er bekymret for grunnlaget forbudet har kommet til på, og har fra loven ble vedtatt vært av den mening at det er vilkårlighet som styrer om ulike raser skal forbys eller ikke. Dessverre registrerer vi at samme vilkårlighet også styrer håndhevingen av loven.

Det er også et betydelig tankekor at man legger hundens *utseende* til grunn når man vurderer farlighet (en atferd). *Utholdenhet* er en nødvendig egenskap for mange raser, spesielt trekk- og jakthunder. Det kan ikke settes likhetstegn mellom bestemt utseende eller lang utholdenhet og farlighet.

Krav til dokumentasjon

Et hovedproblem er at det er umulig for hundeeiere å oppfylle alle kravene til dokumentasjon i alle tilfeller. Loven sier at «dersom ikke fremlagt bevis fjerner tvilen på stedet, regnes hunden som en farlig hund.»

Som minstedokumentasjon etter at en hund er blitt fire måneder gammel, kreves at hunden er identitetsmerket med microchip og at dette identitetsmerket knytter hunden til et registreringsbevis påført DNA-koding med en tilknyttet stamtavle. **Dette er krav som de aller færreste eiere av blandingshunder kan oppfylle, og da har politiet lovhjemmel for å kreve hunden avlivet – kun basert på utseende, uten at farlig atferd utvises overhode.**

I praksis fører denne delen av loven til manglende rettsikkerhet for blandingshunder. Den strider også med vanlig juspraksis da den pålegger den berørte omvendt bevisbyrde.

En annen vilkårlighet ved loven er åpningen som gis til å skaffe seg raser som ikke anerkjennes offisielt av den kynologiske verden (og kan dermed heller ikke ha dokumenter som beviser deres opphav), men som har mange av de samme fysiske og mentale egenskaper som de forbudte rasene, som for eksempel boerboel og amerikansk bulldog.

Mulighet for å omgå loven

NKK har også sett at det tidvis dukker opp nye «raser» hvor formålet med disse kan kun sies å være å ha et nytt (og lovlig) navn og dokumentasjon på en rase som kan til forveksling se ut som enkelte av de forbudte rasene. Disse importeres til Norge uten problemer.

Personene som ønsker å skaffe seg en hund i det formål å få en «farlig» hund kan dermed omgå forbudet ved enkelt anskaffe seg en annen rase/hund.

Det å forby raser fører ikke til økt sikkerhet for befolkningen, men først og fremst til «kriminalisering» av enkelte raser/hunder og deres eiere. Raselisten er i praksis kun et hinder for seriøse oppdrettere av ulovlige raser, ikke et faktisk hinder for at farlige hunder ikke finnes i Norge.

Listen er også med på å skape et inntrykk av at man kan dele rasene i to ulike kategorier – farlige/ufarlige, og at de som anses som ufarlige aldri vil bite. Dette er feil, da alle raser kan bite dersom de blir provosert eller satt i en bestemt situasjon. Raselisten gir dermed en falsk sikkerhet for publikum.

Håndheving i Norge

Håndhevingen av loven blir nødvendigvis like vilkårlig som utformingen av loven. Politiet besitter ikke den nødvendige kompetanse for å vurdere hvorvidt hundene tilhører en farlig rase eller ikke.

Et eksempel på dette er den såkalte Pablo-saken, hvor politiet vurderte at hunden Pablo var en blanding av american staffordshire terrier, og det i løpet av rettssaken kom frem at alle sakkyndige

bestred dette. Politidirektoratet sitt vedtak om avlivning av Pablo ble omgjort, og eier Ingun Rusthaug ble tilkjent saksomkostninger på 141.985 kroner.

Om eieren ikke hadde brukt i overkant av 100.000 på å føre saken hadde hunden blitt avlivet – uten at den noensinne har utvist aggressiv atferd. I denne saken kom to politibetjenter hjem til eier, og en jurist hos politidistriktets forvaltningsavdeling så på bilder av hunden. Deretter ble avlivingsvedtak fattet – og siden tilbakevist av fagkyndige under rettsaken.

Selv om det ikke har vært mange av denne typen saker siden loven ble innført, er de allikevel en stor belastning både for hundeeierne og ikke minst rettsystemet. Den omvendte bevisbyrden for eiere av blandingshunder/uregistrerte hunder skiller seg fra vanlig rettspraksis, hvor påtalemyndighetene pålegges bevisbyrden, noe som oppfattes urimelig av NKK og hundeeiere. Det at hundens faktiske atferd ikke er del av «farlighetsvurderingen» i slike tilfeller gjør det vanskelig for hundeeiere å respektere loven.

Forslag til fremtidig forvaltning av farlige hunder

Dagens lov gir allerede anledning til å håndtere farlige hunder uavhengig av rase, og presiserer at følgende hunder er forbudt:

§ 19 c Enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

NKK mener at det er mer hensiktsmessig å ta utgangspunkt i at hunder som faktisk utgjør en fare for mennesker er forbudt, enn å videreføre raseforbudet.

Om man ønsker en forståelse for hvorfor hunder angriper, må man se lenger enn rase og «type» hund, men også på i hvilken situasjon episoden har oppstått, og hvordan personen som har blitt angrepet har reagert.

Centers for Disease Control and Prevention i USA foretok i 2000 en undersøkelse av i hvilke situasjoner hunder går til angrep fra 1980 til 2000. I situasjoner hvor angrepet har fått dødelig utfall fant de følgende:

- 25% av tilfellene involverte løs hund utenfor eiers eiendom
- 58% av tilfellene involverte løse hunder på eiers eiendom
- 17% av tilfellene involverte hunder i bånd på eiers eiendom
- Under 1% (kun ett tilfelle) involverte en hund i bånd utenfor eiers eiendom

Som man ser skjer altså 75% av tilfellene i hjemmet. Angrep som følge av innbrudd/vakthunder i arbeid er fjernet. De fleste blir med andre ord bitt av enten egen hund eller en hund de kjenner. **25 forskjellige raser var involvert i angrepene.**

Det at situasjonene (dvs. at man angripes av en hund man enten eier eller hvis eier man kjenner) er ofte like, mens rasen varierer viser at det er større sjanse for å eliminere hundeangrep ved å fokusere på informasjon rundt hvordan man skal opptre i nærheten av hunder, fremfor å forby raser. Alle raser kan angripe, men om de holdes forsvarlig og folk som omgås dem har kunnskap om hvordan de skal opptre, skjer i praksis ingen angrep: Kun ett eneste av disse angrepene skjedde når hunden gikk i

bånd utenfor egen eiendom. **Dette viser hvor unaturlig det er for alle hunder – uansett rase - å angripe vilkårlig.**

Undersøkelsen viste også at hele 70% av de som ble angrepet var barn. En årsak til dette er selvfølgelig fysisk sårbarhet. Men en minst like viktig årsak til dette er manglende kunnskap blant barn når det gjelder håndtering av hund, og at hundeeiere som lar hunden omgås enten egne eller bekjentes barn ikke tar det nødvendige ansvaret for dette.

NKK har i senere år gjort mye for å spre informasjon til barn, bl. annet er det produsert en egen brosjyre, «*Hunden – menneskets beste venn*», rettet mot elever i 3. klasse. Gjennom å løse oppgaver og tolke illustrasjoner får elevene kunnskap blant annet om hvordan de skal hilse på hunder, de ulike yrkene hunder har i dagens samfunn og hvordan de skal forstå hundens kroppsspråk. Brosjyren er gratis og kan bestilles i klassesett eller enkeltvis på www.subjectaid.no.

SubjectAid distribuerer over 70 ulike typer skolemateriell og får bestillinger fra læresteder rundt om i hele landet. Brosjyren har vært svært populær på SubjectAid siden den ble lansert, og har ligget på deres toppliste siden den ble relansert i oppdatert utgave.

I tillegg har NKK i samarbeid med Smådyrpraktiserende veterinærers forening (SVF) og Norsk Atferdsgruppe for selskapsdyr (NAS) samarbeidet om en norsk utgave av *Hunden Blå*. Dette er et lek- og lærprogram til innlæring av trygg omgang med hund beregnet på barn fra 3 til 6 år og foreldrene deres. *Hunden Blå* består av en CD-rom og en foreldrehåndbok. Foreldrehåndboken hjelper foreldre og lærere å forklare barna budskapet i historiene.

For fremtidige hundeeiere er det viktig at de har tilgang på kvalitetssikret informasjon om hva det innebærer å være hundeeier, samt at de er bevisst på valg av rase. Dyrevelferdsloven pålegger også den enkelte dyreholder å inneha kunnskap om dyret de holder, noe som er vesentlig i ethvert hundehold.

NKKs er i ferd med å utarbeide nettstedet kjøpehund.no, som skal være en markeds plass for salg av renrasede hundevalper hvor nye hundeeiere kan finne all informasjon de trenger om valg av rase og ansvarlig hundehold i forkant av kjøpet. I tillegg skal nettsiden inneholde relevant informasjon om hvilke lover og regelverk som har betydning for hundeholdet.

Formålet med «Kjøpe hund» skal være å sikre at all handel av valper gjøres i ordnede former og etter at kjøperen har fått god kunnskap om hva det innebærer å være hundeeier. Valpekjøper skal være trygg på at valpen den kjøper er registrert i NKK, at den kommer fra en NKK-registrert oppdretter, og at kjøp og salg av hund er etisk forsvarlig, lovlig og innenfor de gjeldende regelverk. Han/hun skal også besitte den nødvendige grunnkunnskap for å omgås hunden.

Konklusjon

Generelt kan vi si at NKK er enig i at man skal kunne gripe inn mot farlige hunder, men vi er ikke fornøyd med at dagens lov baserer seg på raseforbud (utseende) som kriterium for vurdering av hundenes farlighet (§19). I likhet med enkelte partiets vurdering da loven ble behandlet i Stortinget er vi enige i at grunnlaget for å forby de nevnte rasene i beste fall er mangelfullt.

Raseforbudet

Raseforbudet fører ikke til at man blir kvitt de faktisk farlige hundene. De som ønsker seg en "farlig" hund kan enten trene en lovlig rase til å oppføre seg farlig, eller importere/avle hunder/raser som ikke står på forbudslisten, eller som ikke engang er godkjente raser og derfor vanskeligere å regulere. Så lenge hundens utseende ikke passer forbudte raser, kan man dermed lett omgå problemet med forbud, mens seriøse oppdrettere/eiere av forbudte raser blir kriminalisert eller utdrevet til Norges naboland.

Blandingshunder

Loven er utformet slik at eiere av blandingshunder innehar hele bevisbyrden med å dokumentere at hunden deres ikke er avstamning av en "farlig" rase. Dette er en umulig oppgave, og fører til at rettsikkerheten til blandingshunder er fraværende i dag. Prinsessa-saken beskriver et konkret tilfelle av hund som ble avlivet pga utseende og som NKK har ført som prinsippsak (og tapte slik loven er utformet i dag).

Slik loven er i dag har hunder som av atferdsekspertene er blitt vurdert som helt ufarlige måttet bøte med livet uten at de noen gang har vært mistenkt for å ha gjort noe farlig, men utelukkende fordi de utseendemessig liknet på en forbudt rase.

Forslag til endring i dagens lov (se vedlegg)

Land som Italia og Nederland har fjernet sine lover om farlige hunder da de etter en evaluering ikke fant noen praktiske positive konsekvenser av raseforbudet. NKK mener at atferdsmessig vurdering må være grunnlaget for vurdering av hvorvidt en hund er farlig, ikke rase eller type. Utseende er fullstendig irrelevant for atferd. Det viktige er å bedømme hvorvidt hunden fungerer i hverdagen. Derfor foreslår NKK å endre formuleringen slik at dette framkommer tydelig.

NKK kan også foreslå at den atferdsmessige vurderingen settes som krav før hunder brukes i avl i bestemte raser.

NKK mener at informasjonsarbeid og kampanjer som de beskrevet i punkt 6. er en vesentlig bedre måte å forebygge hundeangrep på enn raseforbud. Det kan også vurderes om man bør innføre (obligatorisk) opplæring for eiere i forkant av anskaffelse av hund.

Om andre tiltak skal vurderes er følgende forslag bedre egnet enn raseforbud:

- Registreringsplikt eller krav om ID-merking av alle hunder.
- Obligatorisk kurs/såkalte «førerkort for hund». Dette vil også være en naturlig forlengelse av dyrevelferdslovens § 6.

Ytterligere kommentarer til loven

I tillegg er det følgende punkter vi opplever som problematiske i Hundeloven, men da mer med hensyn til lovanvendelsen enn selve lovteksten:

- Tilrettelegging av det positive hundeholdet slik skissert i lovens formål forsvinner i lovens innhold av hjemler for påbud og forbud.

- Etter NKKs meningen foregår det urettmessig avlivning av hunder. Her har Storberget tidligere uttalt at: *”Vi trenger strengere regler for hvem som kan avlive hunder, og høyere terskel for når avlivning skal skje. Vi gjør kriteriene for nødverge mer forståelig. Våre forslag til endringer sikrer folks nødverge, samtidig som vi vil unngå unødvendig bruk av avlivning.”* Dette er NKK enig i, avlivning i dag foregår med altfor lav terskel i enkelte sammenhenger. NKK har flere eksempler av f eks jakthunder under trening som er blitt godkjent avlivet av politiet og/eller avlivet uten at nødvergegrunnet har beviselig vært til stedet.
- Begrensning i hundeholdet er innført i flere kommuner. Vi stiller spørsmål ved om vilkårene som stilles til hundeeiere med flere hunder er rimelige, og om interesseavveiningen har vært gjennomført.
- Helårsbåndtvang er innført i flere kommuner. Her er NKK enig i Storbergets uttalelse om at man må *”ivareta både hundeeiers mulighet til å gå tur med løs hund, samtidig som man ivaretar tryggheten til omgivelsene”*. Hundens rett til å løpe fritt er ofte den som lider i dagens forskriftspraksis. Mangelen på naturlig utfoldelse kan stride med dyrevelferdslovens §23.

VEDLEGG: NKKs forslag til endringer

I Lov 4. juli 2003 nr. 74 Lov om hundehold (hundeloven)

§19 skal lyde:

”Farlige hunder

*Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens **atferd** ~~rase eller type~~.*

Med farlige hunder menes hunder ~~eller hundetyper~~ som spesielt aggressive, kampvillige og utholdende, og som på grunn av disse egenskapene er farlige for mennesker og dyr. ~~Første ledd gjelder også for hundetyper som lett kan forveksles med farlige hunder.~~

Det er forbudt å holde eller innføre hunder som

a)er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker

b)er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller

c) enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og gjennomføre en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden og dekker alle kostnader ved undersøkelsen, oppstalling mm i den tid hunden befinner seg i politiets varetekt..

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet.